

Пропозиції
до проекту Закону України «Про внесення змін до Цивільного
процесуального кодексу України, Господарського процесуального
кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України
щодо доступу до правосуддя осіб з інвалідністю»
(реєстр. № 11132 від 27.03.2024)*

Метою законопроекту є забезпечення права осіб з інвалідністю на доступ до правосуддя відповідно до статті 13 Конвенції про права осіб з інвалідністю, ратифікованої Законом України від 16.12.2009 р. № 1767-VI.

Підтримуючи в цілому концептуальний підхід до вдосконалення процесуального законодавства щодо можливостей реалізації процесуальних прав особами з інвалідністю, все ж на підставі аналізу законопроекту вважаємо доцільним висловити такі міркування.

1. Запропоновані доповнення до статті 43 Цивільного процесуального кодексу України, статті 42 Господарського процесуального кодексу України та статті 44 Кодексу адміністративного судочинства України позбавлені чіткості та правової визначеності, а тому породжують ризики неможливості застосування норм. Зокрема, право отримувати інформацію про зміст і перебіг провадження у доступній для осіб з інвалідністю формі потребує конкретизації механізму його забезпечення, адже відсутній законодавчий припис стосовно того, що в себе включає така інформація, зважаючи на те, що учасник справи має право ознайомитися з усіма матеріалами справи, і на те, що принцип рівності всіх учасників справи має бути дотриманий й щодо осіб з інвалідністю. Так само потребує конкретизації поняття «доступної для осіб з інвалідністю форми». Наприклад, якщо йдеться про шрифт Брайля, то тоді всі матеріали справи необхідно написати таким шрифтом, і не зрозуміло як це виконати за відсутності в суді відповідних спеціалістів. Під час відкриття судового провадження може бути невідомо про особу з інвалідністю як учасника справи. До того ж, для осіб з інвалідністю залежно від їхньої хвороби потрібні різні доступні форми подачі інформації. Такий учасник справи може не відразу з'явитися у судовому процесі, а згодом (наприклад, як третя особа, як свідок). Залишається відкритим питання як встановити необхідний вид доступної форми надання інформації конкретній особі з інвалідністю, яким чином її розміщувати у Єдиній інформаційно-комунікаційній системі.

Нововведене проектом поняття «право на особисту підтримку» під час реалізації процесуальних прав особи з інвалідністю також неоднозначно сприймається, а тому необхідно розкрити його зміст у процесуальних законах. Очевидно, що має бути визначено особу, яка надаватиме цю особисту підтримку.

Законопроектом передбачається можливість надання особою з інвалідністю пояснень за допомогою посередника, але будь-які норми про статус такого посередника в судовому процесі відсутні. Проте, на нашу думку, він має попереджатися про відповідальність, якщо свідомо спотворюватиме інформацію особи з інвалідністю, чи неповно надаватиме її.

2. У Цивільному процесуальному кодексі України (стаття 14), Господарському процесуальному кодексі України (стаття 6), Кодексі адміністративного судочинства України (стаття 18) вжито назву «Єдина судова інформаційно-комунікаційна система». При цьому у законопроекті використовується застаріла назва цієї системи – «Єдина судова інформаційно-телекомунікаційна система». Отже, у цьому аспекті положення законопроекту слід узгодити із чинними законодавчими визначеннями.

*Дослідницька служба
Верховної Ради України*

* Цей документ підготовлений Дослідницькою службою Верховної Ради України як довідковий інформаційно-аналітичний матеріал. Інформація та позиції, викладені в документі, не є офіційною позицією Верховної Ради України, її органів або посадових осіб. Цей документ може бути цитований, відтворений та перекладений для некомерційних цілей за умови відповідного посилання на джерело.